

Results of research. During research it is established that on a number of the agro-industrial enterprises have non effective stimulation systems including a limited set of material incentives and not allowing objectively to estimate individual efficiency of each worker are applied not. In this regard, we consider expedient inclusion in personnel policy of the agrarian enterprises such modern HR technologies as performance appraisal models (estimates of competences and productivity), systems of workers participation in enterprise profits, the mechanism of stimulation of workers through their potential which allows to carry out purposeful influence on motivation of the personnel.

Conclusions. The offered recommendations, despite their some financial cost intensity (costs for development and deployment) will allow the agrarian enterprises not only to optimize costs of the personnel, but also to provide (to increase) his interest in achievement of the collective purposes.

УДК: 658.12

Захарченко О. Г.

Таврійський державний агротехнологічний університет

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ СОНЯШНИКОВИХ ОБСЛУГОВУЮЧИХ КООПЕРАТИВІВ

Анотація. У статті наведено принципові засади заготівельно-збутового обслуговуючого кооперативу соняшникової спеціалізації, що зумовлюють необхідність його створення. Визначено ефективність проекту по створенню кооперативу і строки окупності капіталовкладень. Обраховано основні вартісні показники кооперативних послуг.

Постановка проблеми. Тенденція останніх років виробництва соняшнику в Україні характеризується нестабільною прибутковістю галузі за рахунок економічно невиправданого підвищення валових обсягів виробництва, що зумовлює багато перешкод які формують недоотримання господарствами значної частки прибутку. Однією з причин є обмеження каналів збуту насіння соняшнику, лєвова доля якого реалізується посередникам. Нині, навіть за сприятливих кон'юнктурних умов виробники, особливо дрібні, по-перше, не в змозі самостійно організувати велику партію насіння відповідної якості, а, по-друге, враховуючи сезонні коливання цін, зберігати продукцію економічно вигідний строк. Констатуєючи наявність великої кількості дрібних товаровиробників у зоні Степу України, є вкрай необхідним створення заготівельно-збутових соняшникових кооперативів, соціально-економічні

принципові засади яких не вимагають доказів і затверджені на законодавчому рівні. [1,4]

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Багато науковців у своїх працях наголошують про необхідність створення обслуговуючих кооперативів в Україні, запровадження державної підтримки, існуючі проблеми на законодавчому рівні. Серед них такі вчені, як П.Саблук, М.Малік, Ф.Горбонос, В.Мессель-Веселяк, В.Онищенко, В.Юрчишин та ін.. Проте недостатньо висвітлено організаційно-економічні аспекти кооперативів конкретної спеціалізації, у тому числі і соняшникових.

Мета статті. Економічно обґрунтувати необхідність створення соняшникового заготівельно-збутового кооперативу. Визначити переваги з точки зору сільськогосподарських виробників.

Виклад основного матеріалу. Ефективність соняшникового кооперативу доведемо на прикладі господарств Мелітопольського району. Основними передумовами успішної діяльності кооперативу є територіальне розміщення, обсяги виробництва, потужність обладнання та організаційно-економічні аспекти діяльності. Членами соняшникового кооперативу є наступні фермерські господарства: «Димон», «Ташев», «Викторія», «Итог», «Терса», «Луч», «Деметра», та ТОВ «Агрофірма Мир». Усі підприємства розташовані на відстані 20-40 км від найближчого елеватору у районному центрі. Кооперативний елеваторний комплекс рекомендуємо розмістити на території ТОВ «Агрофірма Мир» оскільки є:

- автодороги з твердим покриттям забезпечують зв'язок з усіма членами кооперативу
- поряд автошлях державного значення Харків-Симферополь
- наявні точки підключення до електроенергії та газопроводу високого тиску.
- придатна площадка з асфальтованим покриттям.

Оптимальна загрузка потужностей кооперативу буде досягнута, якщо загальна площа посівів соняшнику буде складати 1800-2000 га(при загальній

середній площі в обробітку всіх членів кооперативу від 2000га до 5000га). Згідно проекту обслуговуючий кооператив має заготівельно-збутовий напрямок. Основними його функціями є:

- закупівля насіння, паливно-мастильних матеріалів, добрив, засобів захисту рослин та інших матеріально-технічних ресурсів;
- доробка, збереження, збут насіння соняшнику;
- транспортні послуги.

Орієнтовна вартість проекту (вартість обладнання, монтажу, запуск та експлуатацію) становить 5121 тис.грн (табл.1) Для повного і ефективного використання потужностей кооперативу рекомендовано використовувати однаковий сортовий склад культури.

Таблиця 1

Вартість монтажу та обладнання проекту

Вид обладнання	Кількість, шт.	Вартість, тис.грн
Ваги автомобільні ВЭТ 60А-18	1	270,036
Комплекс зерноочисний КЗС-25	1	1211,818
Норія загрузна У2-УН-50130	1	87,042
Силос СМВУ 165.12.В12	3	2289,960
Механізм шнековий зерноочисний МШЗ 165 300.000	3	185,316
КАМАЗ 53215 «Ставр»	1	485,000
Монтаж обладнання	-	591,940
Всього		5121,112

Джерело: розраховано автором

Соняшниковий кооператив – це юридично-оформлене підприємство, створене для здійснення обслуговування переважно членів кооперативу на засадах взаємодопомоги та економічного співробітництва. Обслуговуючий кооператив повноцінний учасник ринку, який представляє інтереси товаровиробника. Основні детальні розрахунки прибутковості проекту

проведено з урахуванням використання повної потужності обладнання. Обрахунки здійснено на основі ринкових цін насіння соняшнику 2011р, обладнання та реальної середньої виробничої собівартості культури у сільськогосподарських підприємствах Мелітопольського району. Обсяг виробництва насіння соняшнику планується у розмірі 2040т. Собівартість очищення та збереження 1 т насіння становитиме приблизно 421 грн. (табл.2)

Таблиця 2

Розрахунок собівартості очищення та збереження насіння соняшника на рік

Статті витрат	Вартість, тис.грн
1. Постійні витрати	
- амортизація	336,783
- зар.плата постійних робітників	221,550
2.Послуги сторонніх організацій*	4,5
3. Змінні витрати	
- газ	141,6
- ел.енергія	2,033
4.Зар.плата додаткового персоналу	32,822
5.Інші витрати	118,978
Всього за рік	858,266

Джерело: розраховано автором

* - повірка вагів, судини працюючої під тиском, фумігація, ревізія та повірка газового обладнання)

Економічні показники розраховано за двома рівнями закупівельної ціни на насіння соняшнику: 2,4 тис.грн/т (без ПДВ) - песимістичний прогноз (ціни серпня 2011року) і 4,2 тис.грн/т (без ПДВ) - оптимістичний прогноз (ціни березня 2012року) (табл.3)

Згідно фактичних цін реалізації насіння соняшнику у 2011/12 маркетинговому році прибуток збільшується у 5 разів, що показує розмір втрат виробників насіння соняшнику за умов реалізації «з поля».

Показники ефективності проекту

№	Показники	Прогноз		Відношення оптим.до песим.,%
		песимістичний	оптимістичний	
1.	Виручка від реалізації, тис.грн	9792	17136	175
2	Витрати, тис.грн	7981	7981	100
3	Прибуток, тис.грн	1811	9155	505
4	Строк окупності капітальних витрат, років	4,4	2,5	57
5	Індекс рентабельності,%	26	99	-

Джерело: розраховано автором

Розрахунок показників ефективності проекту

Рік	Грошові надходження (видатки),млн. грн		Ставка дисконт ування, %	Дисконтований грошовий потік, млн.грн		Кумулятивний грошовий потік, млн.грн	
	песиміст.	оптиміст.		песиміст.	оптиміст.	песиміст.	оптиміст.
0	-5,200	-5,200	20	-5,200	-5,200	-5,200	-5,200
1	1,811	2,790	20	1,509	2,325	-3,691	-2,875
2	1,894	2,916	20	1,315	2,025	-2,376	-0,850
3	2,044	3,149	20	1,183	1,822	-1,193	0,972
3	-0,250	-0,250	20	-0,145	-0,145	-1,337	0,827
4	2,165	3,334	20	0,964	1,840	-0,374	2,667
5	2,338	3,601	20	0,940	1,447	0,566	4,114
6	2,548	3,926	20	0,853	1,315	1,419	5,429

Джерело: розраховано автором

Для розрахунку строків окупності проекту умовно прийнято зростання ціни на 54% за рахунок збільшення партії насіння, якості, строків реалізації та інш. (табл.4). Навіть за несприятливої цінової ситуації проект є ефективним і окупається за 4,4 роки. А за сприятливої цінової ситуації запропонований проект з доробки та збереження насіння соняшнику буде мати строк окупності 2,5 роки та індекс рентабельності 99,6%.

Наведені розрахунки визначають головні пріоритети членства сільськогосподарських виробників такого кооперативу :

- можливість закупівлі добрив, насіння, засобів захисту рослин та палива за цінами за рахунок оптових закупівель на 10-25% нижче роздрібних;
- можливість формування великих партій насіння соняшнику та підвищення їх ринкової сили;
- можливість за рахунок доробки, збереження продукції реалізації її у більш вигідний час;
- скорочення витрат палива за рахунок спільного використання транспорту.

Фінансування проекту передбачено за рахунок пайового фонду створеного кооперативу, а також за рахунок державної підтримки згідно наказу Міністерства аграрної політики та продовольства України № 647 від 23.11.2012р в розмірі до 916 тис.грн згідно наведеного переліку техніки, за умов отримання державної допомоги.[2]

Висновки. Таким чином, створення соняшникового обслуговуючого кооперативу передбачає підвищення прибутковості своїх членів при виробництві соняшнику за рахунок масштабності та різноманітності кооперативних послуг, а також статусу неприбуткової організації, що додасть сільськогосподарським підприємствам значних економічних, технологічних та соціальних переваг у жорсткому конкурентному середовищі.

Оскільки створений обслуговуючий кооператив буде функціонувати у рамках логістичної системи, то подальші дослідження доцільно спрямувати на обґрунтування схеми руху вантажного автотранспорту під час збирання насіння соняшнику між членами кооперативу.

Література.

1. Закон України про сільськогосподарську кооперацію Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 39, ст.261 [Електронний ресурс] : Режим доступу до док.: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/469/97-вр>
2. Наказ від 23 жовтня 2012 року N 647. Про затвердження переліку сільськогосподарської техніки, обладнання та устаткування вітчизняного виробництва, для придбання якої надається фінансова підтримка сільськогосподарським обслуговуючим кооперативам у 2012 році. [Електронний ресурс] : Режим доступу до док.: <http://document.ua/pro-zatverdzhennja-pereliku-silskogospodarskoji-tehniki-obl-doc126792.html>
3. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського [Електронний ресурс] / Сава А.П. Палюх М.С. Система оподаткування сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів//Всеукраїнський науково-виробничий журнал Інноваційна економіка 2'2010, №16. - с.203-208 – Режим доступу до док. http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/inek/2010_2/203.pdf
4. Про внесення змін до Закону України "Про сільськогосподарську кооперацію" Верховна Рада України; Закон від 20.11.2012 № 5495-VI [Електронний ресурс] : Режим доступу до док.: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5495-17/paran2#n2>
5. Цимбал В.О. Проблеми розвитку обслуговуючої кооперації на селі /В.О. Цимбал // Агроинком. – 2011. - №4-6[Електронний ресурс] : Режим доступу до док.: http://archive.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/agroin/2011_4-6/ZUMBAL.pdf

***Аннотація.** В статъе представлен заготовительно-сбытовой подсолнечниковый обслуживающий кооператив . Расчитана эффективность проекта ы сроки окупаемости капитальных вложений.*

***Summary** Due to the fact, that production of sunflower seeds in Ukraine is a consistently profitable industry in recent years and both crop acres and gross production volumes are significantly growing, there are a lot of obstacles, which form deficiency of significant share of income by the farms. Nowadays, even with favorable conjuncture conditions at the market, producers, especially small ones, cannot organize a large party of adequate quality seeds on their own. And considering seasonal fluctuations of prices, a problem of expediency of maintaining production for a certain period of time arises. Thus, having a lot of small producers in the steppe area of Ukraine, it is extremely necessary to make storage and marketing cooperatives.*

It was offered to the farms of Melitopol region to organize sunflower service cooperative. The members of sunflower cooperative are the following farms: "Dimon", "Tashev", "Victoria", "Itog", "Tersa", "Luch", "Demetra" and "Agrofirma Mir" LLC. The main function of the cooperative are:

- *Purchase of seeds, fuel and lubricants, fertilizers, pesticides and other inputs;*
- *Completion, retention and sales of sunflower seeds;*
- *Transport services.*

The estimated cost of this project (the cost of equipment, its installation, start and maintenance) is 5121 thousand grn.

The prime cost of cleaning and storage of 1 ton of sunflower seeds makes approximately 421 grn.

These calculations determine the main priorities of the farmers' membership in such cooperative:

- *Ability to purchase fertilizers, seeds, pesticides and fuel through bulk purchases at 10-25% below retail;*
- *Possibility of formation of large party of sunflower seeds and of increasing their market power;*
- *Possibility to sell production at more favorable time due to its completion and storage;*
- *Reduce of fuel consumption by sharing transport.*

УДК : 81'271

*Зімонова О.В. ст.викладач
Таврійський державний агротехнологічний університет*

ВПЛИВ МІСЦЕВИХ ГОВОРІВ НА КУЛЬТУРУ МОВЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

***Анотація.** У статті приділяється увага питанням закріплення навичок літературної вимови, збагачення активного словника, засвоєння норм літературної мови, усунення негативного впливу місцевих говорів на усне й писемне мовлення студентів. Також досліджуються й аналізуються основні помилки в усному та писемному мовленні майбутніх фахівців, що виникають під впливом місцевих говірок. Автор розглядає методи і прийоми, які варто використовувати під час вивчення дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням». Це, зокрема, лекція, бесіда, самостійна робота з різними джерелами.*

***Ключові слова:** місцева говірка, культура мови, мовлення, фахівець, помилка, метод, прийом, морфологія, орфографія.*

Сьогодні на початку 21 століття, в час прискорення науково - технічного прогресу, Україна, як і багато інших держав, не може обійтися без висококваліфікованих, висококультурних, грамотних людей.

Як свідчить аналіз стану грамотності наших студентів з української мови, у багатьох з них саме у школі не сформовано навички грамотного письма.